

Poliklinik Birim Maliyetlerinin Belirlenmesi: İkinci Basamak Bir Kamu Hastanesinde Yapılan Bir Araştırma¹

İzzet AYDEMİR²

Başvuru Tarihi: 06.10.2024

Kabul Tarihi: 20.02.2025

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Öz

Finansal karar verme ve geri ödeme esaslarının doğru belirlenmesinde maliyet analizleri önem kazanmaktadır. Bu doğrultuda tasarlanan bu çalışmada, ikinci basamak bir kamu hastanesi poliklinik birim maliyetleri ve fatura bedellerinin hesaplaması ve Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) ile karşılaştırılması amaçlanmıştır. Geriye dönük (retrospektif) olarak tasarlanan bu çalışmada 2014-2023 yılları arasında hastanenin poliklinik birimlerinde oluşan maliyet verileri incelenmiştir. Yaygın olarak hizmet veren ve yıllar itibari ile SUT paket fiyatı mevcut olan 19 poliklinik araştırma kapsamında değerlendirilmiştir. Verilerin sınıflandırılmasında Excel paket programı kullanılmıştır. İlaç, tıbbi sarf ve hizmet bedelleri şeklinde sınıflandırılan maliyetler içinde en yüksek pay, hizmet bedellerinde gözlenmiştir. Araştırmanın yürütüldüğü zaman diliminde toplam poliklinik sayısı 570.646 ile 325.799 kişi arasında değişmiştir. Hizmetin fatura bedeli, 2020 yılında toplam maliyetlerden daha yüksek çıkmıştır. Bu bakımdan 2020 yılı hariç polikliniklerde gerçekleşen toplam maliyetler sürekli olarak Sosyal Güvenlik Kurumuna fatura edilen bedellerinden daha yüksek çıkmıştır. Genel olarak SUT paket fiyatı poliklinik birim maliyet fiyatlarından daha düşük olmuştur. Ancak 2022-2023 yıllarında ortalama SUT fiyatı ortalama birim maliyetlerden fazla olmuştur. Araştırmanın yürütüldüğü hastanede poliklinik birimleri dikkate alındığında, 2020 yılı hariç, hastanenin genel olarak zarar ettiği anlaşılmıştır. Ayrıca, son yıllarda ayakta başvurularda branş bazlı SUT paket fiyatlarında artış sağlansa da zararın devam ettiği görülmüştür. Hastanede finansal kararların alınmasında ve geri ödeme rakamlarının belirlenmesinde maliyet analiz sonuçlarının dikkate alınması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Fatura Bedeli, Maliyet Analizi, Poliklinik Birim Maliyeti, SUT Fiyatı.*

1 Bu çalışma için Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 23/11/2023 tarih ve E-60543243-044-132736 karar numarası ile etik kurul kararı alınmıştır.

2 Bingöl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, iaydemir@bingol.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4222-2659

Identifying Outpatient Unit Costs: A Study Conducted in a Secondary Public Hospital

İzzet AYDEMİR³

Submitted by: 06.10.2024

Accepted by: 20.02.2025

Article Type: Research Article

Abstract

Cost analyses are crucial in accurately determining financial decision-making and reimbursement principles. Hence, the study aims to calculate the outpatient unit costs and invoice amount of a secondary public hospital and compare them with the prices set by The Medical Enforcement Declaration (SUT). Materials and Methods: In this retrospective study, cost data from the hospital's outpatient units between 2014 and 2023 were analyzed. Nineteen outpatient units, which provide widespread services and have SUT package prices available over the years, were evaluated. Excel software was used for data classification. Results: Among the costs classified such as medication, medical supplies, and service fees, the highest share was observed in service fees. During the study period, the total number of outpatient visits ranged between 570,646 and 325,799. In 2020, the invoice amount for services was higher than the total costs. Except for 2020, the total costs incurred in the outpatient units consistently exceeded the amounts billed to the Social Security Institution. Generally, with the exception of the last two years, the SUT package price was lower than the outpatient unit cost prices. Conclusion: Considering the outpatient units, where the study was conducted, and except for 2020, the hospital generally operated at a loss. In addition, although there has been an increase in branch-based SUT package prices in outpatient in recent years, financial loss against hospital was seen to continue. It is recommended that cost analysis results should be taken into account when making financial decisions and determining reimbursement prices in the hospital.

Keywords: *Invoice Amount, Cost Analysis, Outpatient Unit Cost, SUT Price List*

JEL Kodu: I10, G31, M21

³ Bingöl University, Faculty of Health Sciences, Dept. of Health Management, iaydemir@bingol.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4222-2659

Giriş

Maliyet yönetimi, hastanelerde giderek artan bir öneme sahiptir. Kaynakların yaratılması ya da var olan kaynakları verimlilik ve etkililik kriterlerine göre yönetimi rasyonel kararların alınmasına katkı sağlamaktadır. Hastane hizmet üretim sürecinde yapılan her eylemin parasal bir karşılığı olduğundan parasal kıymeti olan kaynakların bilimsel ve kanıta dayalı tespiti, işletmelerin doğru stratejik planlama yapmalarına ve kaynakları akılcı yönetimine katkı sağlamaktadır. Bu bakımdan maliyet muhasebesi kritik bir rol üstlenmektedir. Maliyet muhasebesi, finansal nitelikteki kaynakların birim maliyetlerini hesaplayarak her bir işlemin ve eylemin ortalama bir maliyetini tespit etmektedir. Ortalama maliyetlerin tespit edilmesi kaynak planlamasına ve bu kaynakların yönetimine olanak tanıyarak işletme süreçleri ile ilgili daha rasyonel kararların alınmasını desteklemektedir. Birim maliyetlerin hesaplanması hastane işletmelerine maliyet kontrolü sağlamanın yanı sıra planlama ve karar vermeye de yardımcı olmaktadır.

Sağlık kurumları, sağlık sistemi için vazgeçilmez ve hizmet sunumunun önemli bileşenini oluşturmaktadır. Artan sağlık talebi, nüfusun demografik yapısında yaşanan değişimler ve hastalıkların epidemiyolojik dönüşümleri gibi sosyo-teknolojik faktörler sağlık hizmetleri kullanımını artırmıştır. Tıp bilimi ve teknolojisinde yaşanan gelişmeler ve yenilikler sağlık hizmetlerini daha pahalı hale getirmiştir. Bu bakımdan sınırlı kaynakları en yüksek fayda sağlayacak şekilde kullanılması sağlık kurumlarının temel hedefi haline gelmiştir (Soylular ve Ağırbaş, 2016; Than vd. 2017). Bu noktada maliyet kavramı ve bilinci, maliyetlerin etkin bir şekilde yönetilmesi önem kazanmaktadır. Maliyetler, hastanelerde önemli girdi kaynaklarıdır. Bu bakımdan maliyetlerin tanımlanması ve maliyet analizlerinin periyodik olarak yapılması kaynakları doğru ve yerinde kullanmalarına katkı sağlayacaktır.

Maliyet; bir mal ya da hizmet üretim aşamasında meydana gelen tüm giderleri ifade etmektedir (Tan vd., 2010). Hastane işletmelerinde oluşan maliyetler; poliklinik maliyeti, kliniklerde hasta günü maliyeti, laboratuvarlarda tetkik maliyeti, ameliyathanelerde ameliyat maliyeti şeklinde ifade edilmektedir (Ağırbaş, 2012). Hastane maliyet analizi, hastanelerin sunduğu hizmetlerin çıktılarına ilişkin kaynak girdilerini parasal terimlerle ilişkilendiren önemli bir araçtır. Hastane performansının etkili bir şekilde analiz edilebilmesi için doğru maliyet ve çıktı verilerinin varlığına ihtiyaç vardır. Bu bakımdan maliyet analizi, sağlık hizmeti sunum sisteminde hastanelerin performansını artırmak ve hastaneler içinde veya hastaneler arasında kaynakların etkin bir şekilde dağıtılmasını sağlamak için bilinçli kararların alınmasında ihtiyaç duyulan temel bilgileri içermektedir (Dahlui vd.,2012). Maliyet analizleri, sağlık hizmetleri yönetiminin iyileştirilmesi ve farklı hizmetlere yönelik planlanan kaynakların finansal harcamalarla uyumlu olup olmadığı hakkında da önemli veriler sağlamaktadır (Smanta vd., 2021).

Maliyet analizleri, hastanelerin hizmet üretim sürecinde rol oynayan maliyet merkezlerinde oluşan maliyetlerin saptanması ile başlar. Maliyetlerin belirlenmesi ile sınırlı sağlık kaynaklarının rasyonel karar verme konusunda karar vericilere yol göstereceği öngörülmektedir (Maher vd., 2008). Maliyet analizinin iki temel amacı vardır: Bunlardan ilki, hastanelerde oluşan maliyetlerin maliyet merkezlerine (havuzlar) dağıtımı, diğeri ise bu merkezlerde üretilen hizmetlerin birim maliyetlerinin belirlenmesidir (Ağırbaş vd., 2012). Birim maliyetlerin doğru olması gerekir, çünkü ekonomik değerlendirmenin sonuçlarını önemli ölçüde etkileyebilir (Tan vd., 2010).

Hastanelerde hizmet üretim sürecinde meydana gelen maliyetleri doğru bir şekilde hesaplayabilmek için maliyetleri ortaya çıkaran faktörlerin ve maliyetlerin oluştuğu birimlerin iyi bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir (Garg vd., 2021; Karasioğlu ve Çam, 2008). Hastanelerde genel olarak esas üretim gider yerleri poliklinik ve klinik hizmetlerden oluşmaktadır. Ayakta bakım hizmetlerinin verildiği poliklinik birimlerinde temel olarak muayene hizmetleri gelmektedir. Poliklinik birimlerinde başvuru oranının yüksek olması nedeniyle poliklinik birim maliyetlerinin hesaplanması önem taşımaktadır (Büyükmirza ve Köse, 2014). Kâr amacı gütsün ya da gütmesin hastane hizmetlerinin maliyet bilgisi kaynakların etkili dağıtımı, verimli kullanılması ve maliyet kontrolünün sağlanmasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir (Karasioğlu ve Çam, 2008; Than vd., 2017). Bu durum, maliyet bilinci doğrultusunda esas üretim gider yerlerinde birim mali-

yetlerin bilinmesi ile mümkün olmaktadır (Büyükmirza ve Köse, 2014; Met ve Kaptanoğlu, 2020). Sunulan hizmetlerin birim üretim maliyetlerini, mümkün olduğunca gerçeğe yakın bir şekilde saptayabilmek önem taşımaktadır. Maliyetlerin gerçeğe yakın bir şekilde belirlenmesi sağlık işletmelerine doğru fiyat ve faaliyet tespitini yapmak, istatistiki bilgi sunmak, alınacak kararlara yardımcı olmak gibi bir dizi fayda sağlamaktadır (Bener vd., 2024).

Bu araştırmada, bir kamu hastanesinin poliklinik gider yerlerinde oluşan birim maliyetler hesaplanarak elde edilen sonuçlar, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından ikinci basamak sağlık kuruluşlarına sağlanan Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) paket hizmet fiyat listesi ile karşılaştırılmış ve maliyetler arasındaki farklılıklar ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmada ek olarak hastanede oluşan toplam maliyetler ile SGK'ye fatura edilen tutarlar karşılaştırılarak hastanenin kâr-zarar durumu yıllar itibari ile ortaya konmuştur. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda hastane yönetimi ve geri ödeme kurumuna önerilerde bulunulmuştur.

Literatür Taraması

Hastanelerde ve diğer işletmelerinde **çeşitli şekillerde** hizmet maliyetlerinin hesaplanması yaygındır. Bu bakımdan araştırmanın bu başlığında Türkiye'de araştırılan konuya ilişkin daha önce yapılmış çalışmalar sistematik olarak incelenmiş olup bu çalışmalarda kullanılan mevcut bilgiler, teoriler, yöntemler ve araştırma boşluklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Literatürde benzer tasarıma sahip olan bazı çalışmaların maliyet bulguları genel olarak bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Söz konusu çalışmalara aşağıda yer verilmiştir.

Ankara'da hizmet veren farklı kamu sağlık kurumlarının bazı poliklinik birimlerinde birim maliyetlerin hesaplandığı çalışmada (Durukan vd., 2007), poliklinik birim maliyetlerinin en büyük unsurunu personel giderlerinin oluşturduğu belirlenmiştir. Ayrıca, hastane türüne ve mülkiyet durumuna göre de maliyetlerde büyük değişkenlikler gözlenmiştir.

Bir devlet hastanesinin poliklinik birim maliyetlerinin incelendiği başka bir çalışmada Ataç (2009), polikliniklerde en yüksek birim maliyetler sırası ile Acil Tıp, Ağız Diş ve Çene Cerrahisi ile Kardiyoloji polikliniklerinde gerçekleştiğini belirtmiştir. Laboratuvar hizmetleri içinde Bilgisayarlı Tomografi, diğer hizmetler içinde ise Genel Doğumhane birim maliyeti en yüksek bölüm olarak gerçekleşmiştir.

Büyükmirza ve Köse (2014) tarafından bir kamu hastanesinde yapılan çalışmada, toplam maliyetlerin en yüksek olduğu poliklinik Gastroenteroloji polikliniği olmuştur. Toplam maliyetlerin en düşük olduğu poliklinik ise Cildiye olmuştur. En düşük ikinci poliklinik ise Endokrinoloji polikliniği olmuştur. Çalışmada, **Üroloji** ve Kardiyoloji polikliniklerinin birim maliyetleri, SUT paket hizmet fiyat tarifesinin altında kalmıştır.

Ankara ilinde ikinci basamak bir kamu hastanesinde Özkan vd. (2014) tarafından yapılan çalışmada poliklinik birim maliyetleri SUT fiyatlarıyla karşılaştırıldığında, Kadın Hastalıkları ve Doğum, Nöroloji, Beyin ve Sinir Cerrahisi, Enfeksiyon Hastalıkları, Ortopedi ve FTR, Üroloji, Genel Cerrahi ve Göğüs Hastalıkları SUT fiyatından yüksek bulunmuştur. Göz Hastalıkları, Psikiyatri, KBB, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ile Kardiyoloji poliklinik birim maliyetleri ise SUT fiyatından düşük bulunmuştur.

Özkan ve Ağırbaş (2016) tarafından yürütülen çalışmada, poliklinik birim maliyeti en yüksek birim Algoloji polikliniği, en düşük poliklinik ise Cildiye biriminde bulunmuştur. Söz konusu çalışmada, SUT paket fiyatıyla karşılaştırıldığında birim maliyetler 19 poliklinik biriminin yedisinde gözlenen birim maliyetler SUT fiyatının üstünde olduğu saptanmıştır.

Soylular ve Ağırbaş (2016) tarafında yapılan çalışmada cerrahi tıp bilim dallarının ortalama poliklinik birim maliyetlerinin, dâhili tıp bilim dallarına oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

İstanbul'da faaliyet gösteren bir özel hastanenin Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon polikliniğinin 2015 yılı poliklinik gider yerlerinden oluşan maliyetler hesaplanarak toplam hastaneye oranı hesaplanmıştır. Söz konusu poliklinikte oluşan birim maliyetlilerin hastane maliyetine oranı yaklaşık olarak %4,82 olarak bulunmuştur (Akınar ve Karabay, 2017).

Mut ve Ağırbaş (2017) tarafından Ankara'da hizmet veren ikinci basamak bir devlet hastanesinde yapılan çalışma sonucunda elde edilen poliklinik birim maliyetlerinin SUT fiyatlarından yüksek olduğu saptanmıştır. Birim maliyetlerin yüksek olmasını etkileyen en önemli faktör; poliklinik hasta sayısının az olması ve personel giderinin yüksek olmasından kaynaklandığı vurgulanmıştır. Araştırmada en yüksek poliklinik birim maliyeti 313,04 TL ile Ağrı Polikliniği'nde, en düşük birim maliyet ise 12,24 TL ile Göz Hastalıkları polikliniğinde görülmüştür.

Bülüş ve Ağırbaş (2017) tarafından bir kamu hastanesinde yürütülen çalışmada poliklinik birim maliyetleri SUT poliklinik paket fiyatları ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda dokuz polikliniğin birim maliyetinin SUT poliklinik paket fiyatlarından fazla, yedi polikliniğin birim maliyetinin ise düşük olduğu saptanmıştır. Hastanenin sabit maliyetlerinin fazla ve bazı polikliniklerde poliklinik hasta sayısının az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bilecik Devlet hastanesinde yürütülen bir çalışmada hesaplanan en düşük poliklinik birim maliyeti 13,84 TL ile Psikiyatri polikliniğine, en yüksek ise 1 070,00 TL ile Evde Bakım Hizmetlerinde görülmüştür. Çalışmada poliklinik birim maliyetleri genel olarak SUT fiyat tarifinden daha yüksek tespit edilmiştir (Yılmaz, 2018).

Yöntem

Muayene hizmetleri, hastanelerde sunulan sağlık hizmetlerinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Muayene hizmetleri, polikliniklere başvuru ile başlayıp hizmet üretim sürecinde oluşan tüm maliyetlerin yansıtıldığı giderlerdir. Bu ünitelerde tetkikler, laboratuvar ve görüntüleme sonuçları ile yeni muayeneler sonrası maliyetler oluşmaktadır. Klinik hizmetlerle karşılaştırıldığında hastaların hastanelere başvuru oranı daha yüksektir. Bu amaçla tasarlanan araştırmada poliklinik birimlerinde oluşan maliyetler değerlendirmeye alınmıştır.

Evren ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evreni, Bingöl Devlet Hastanesi poliklinik hizmet birimleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise, araştırmanın yapıldığı bu hastanede 2014-2023 dönemini kapsayan 10 yıllık poliklinik birimlerinde oluşan maliyet kalemleridir. Sadece tıbbi hizmetlerin üretildiği poliklinik birimleri araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmada, yaygın olarak hizmet veren poliklinikler analize dâhil edilmiştir. Klinik birimler, acil polikliniği, evde bakım polikliniği, diyet polikliniği, geleneksel tıp polikliniği gibi birimler araştırmanın planlandığı tarihler arasında bazı yıllarda yeterli hizmet vermemesi ve yıllar itibari ile SUT paket fiyatlarının olmaması nedeniyle değerlendirme dışı bırakılmıştır. Ayrıca, hizmet alımı sırasında çeşitli şekillerde kesilen makbuzlar ve konsültasyon işlem maliyetleri de değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Araştırma Tasarımı ve Veri Elde Etme Yöntemi

İhtiyaç duyulan veriler geçmişe dönük (retrospektif) olarak elde edilmiştir. Bu araştırma; belli bir dönemi kapsayan, yer ve zaman belirten ve belirli bir olguya yönelik olduğundan kesitsel tipte tanımlayıcı türde olma özelliğine sahiptir (Fowler, 2013). Araştırmada ihtiyaç duyulan veriler, araştırmanın yapıldığı hastane

yönetiminden ve İl Sağlık Müdürlüğünden gerekli izinler alındıktan sonra 15.04.2024-15.05.2024 tarihleri arasında elde edilmiştir. İlgili hastanenin faturalama biriminde uzman personel yardımıyla veriler tek tek tasnif edilerek elde edilmiş ve ihtiyaç duyulan şekilde sınıflandırılmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan birincil veriler araştırmanın yapıldığı hastanenin Faturalama biriminden elde edilmiştir. Araştırmanın yapıldığı hastanede 2014-2023 yılları arasında poliklinik birimlerinde oluşan birim maliyetler retrospektif olarak incelenmiştir.

Analiz Yöntemi

Araştırmada elde edilen veriler analiz edilerek poliklinik birim maliyetleri bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Direkt ilk madde ve malzeme altında değerlendirilen maliyetler; ilaç giderleri, tıbbi sarf malzeme giderleri ve hizmet giderleri şeklinde ayrı ayrı toplanmış ve toplam maliyetler kategorisi oluşturulmuştur. Hizmet giderleri; poliklinik muayene gider yerlerinde oluşan, ilaç ve sarf malzeme dışında yapılan tetkik, kan isteme, laboratuvar ve görüntüleme gibi sonuçlarını içeren diğer tüm işlemleri kapsamaktadır. Toplam giderler hastanenin katlandığı giderlerdir. Toplam giderlerin dışında SGK'ye fatura edilen işlemlerin fatura bedelleri ayrı bir kategoride sınıflandırılmıştır. Hastanenin vermiş olduğu ve SGK'ye fatura edilme- yen hizmetin bedeli, hizmet tutarı (bedeli) olarak tanımlanmaktadır. Hastanenin SGK'ye fatura ettiği tutar fatura bedeli olarak tanımlanmaktadır. Araştırmada analiz edilen maliyetlere personel giderleri, genel yönetim giderleri vb. dâhil edilmemiştir. Polikliniklerde birim maliyetler hesaplanırken SUT puanı esas alınmıştır. Birim maliyetler, toplam maliyetlerin poliklinik (muayene) sayısına bölünerek elde edilmiştir. Elde edilen birim maliyetler, SUT ek-2A ayakta başvurularda ödeme listesi paket fiyatı baz alınarak karşılaştırılmıştır.

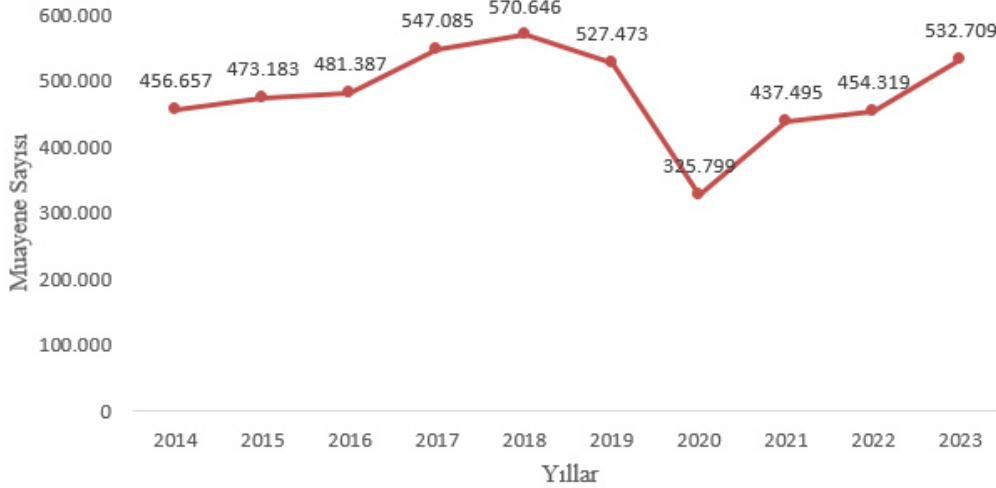
Araştırma sürecinde öncelikle elde edilen maliyet verilerine yönelik yıllık gider dağıtım tablosu oluşturulmuştur. İlgili polikliniklerin birim maliyet analizi yapılırken poliklinik sayısı esas alınmıştır. On yıllık poliklinik verileri ele alındığından maliyetler gider yerlerine göre dağıtım şeklinde gerçekleşmemiştir. Hastanenin birim maliyetlerini SGK tarafından belirlenen fiyatlarla karşılaştırmak için her yıl en son yayımlanan SUT ve ekleri incelenmiştir. Toplanan verilerin analizinde Excel paket programı kullanılmıştır.

Etik Onay

Araştırmaya başlamadan önce Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 21 Kasım 2023 tarih ve E-33117789-044-132658 nolu yazı ile izin alınmıştır. Araştırma Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun olarak yapılmıştır.

Bulgular

Bingöl Devlet Hastanesinde yürütülen bu çalışmada 19 poliklinik biriminde yıllar itibari ile toplam muayene sayısı Şekil 1'de verilmiştir. Şekle göre en fazla hastaya 2018 yılında (570.646) poliklinik hizmeti verilirken en düşük ise 2020 yılında (325.799) hizmet verilmiştir. Covid-19 salgınının yoğun yaşandığı 2019-2021 yılları arasında düşük poliklinik hizmetlerinin verildiği görülmüştür. Ancak 2020 yılından sonra poliklinik muayene sayısında belirgin bir artış gözlenmiştir.

Şekil 1. Yıllar İtibarıyla Toplam Muayene Sayıları

Hastanenin poliklinik birimlerinde 10 yıllık oluşan maliyet kalemleri, birim maliyetler ve SUT paket fiyatları Tablo 1’de belirtilmiştir. Yıllar itibari ile en çok poliklinik başvurusu Dâhiliye, Göz ve Kardiyoloji polikliniklerinde gerçekleşmiştir. En az ise Nefroloji, Kalp-Damar Cerrahisi, Gastroenteroloji, Endokrinoloji ve Göğüs Cerrahisi gibi birimlerde gerçekleşmiştir. Gastroenteroloji polikliniğinde 2016 yılında herhangi bir poliklinik muayenesi gerçekleşmemiştir. 2019 yılında ise Göğüs Cerrahisi polikliniğine herhangi bir başvuru gerçekleşmemiştir. 2019-2021 yılları arasında Endokrinoloji polikliniğinde herhangi bir muayene gerçekleşmemiştir. Araştırmanın yapıldığı zaman aralığında bazı yıllarda toplam tıbbi sarf malzeme fiyatı daha yüksek iken, bazı yıllarda ise toplam ilaç giderleri daha yüksek olmuştur. Bu farklılığın vaka türünden ve hastalığın niteliğinin farklı oluşuna atfedilebilir. Tüm yıllarda gerçekleşen toplam hizmet gideri, ilaç ve sarf malzeme giderlerinden daha yüksek saptanmıştır.

Araştırmanın yapıldığı zaman aralığında hastanede gerçekleşen toplam poliklinik birim maliyet giderleri -2020 yılı hariç- SGK’ye fatura edilen bedelden daha yüksek çıkmıştır. 2020 yılında yapılan poliklinik muayenelerinin fatura bedellerinin daha yüksek çıkması büyük bir olasılıkla o dönemde Covid-19 salgınının etkisinin daha sık görülmesine dayandırılabilir. 2022 ve 2023 yıllarında diğer yıllarla karşılaştırıldığında benzer poliklinik sayısı olmasına rağmen toplam maliyetlerde ve fatura bedellerinde önemli bir artış kaydedilmiştir. Bu durum kur artışıyla birlikte hastanelere kamu sağlık bütçesinden daha fazla kaynağın transfer edilmesiyle açıklanabilir. Hizmet maliyeti, hastanenin toplam maliyetlerinin artışında önemli bir etken olduğu görülmektedir.

Yıllar itibari ile bazı uzmanlık dalları hariç genelde poliklinik birim maliyet fiyatları SUT paket fiyatından daha yüksek olmuştur. Araştırmada 2021 yılına kadar polikliniklerde gerçekleşen ortalama SUT birim fiyatı, hastanede gerçekleşen toplam birim fiyatlardan daha düşük tespit edilmiştir. 2022-2023 yılları arasında ortalama SUT fiyatı, ortalama birim maliyetlerden belirgin şekilde daha yüksek çıkmıştır. Ancak bu son iki yılda SUT paket fiyatları poliklinik birim fiyatının üstünde gerçekleşmesine rağmen toplam maliyetler ile fatura bedelleri karşılaştırıldığında hastanenin zarar ettiği görülmektedir. Söz konusu hastanenin sadece 2020 yılında hastanede gerçekleşen toplam maliyetler fatura bedellerinden düşük olmuştur [(-) 942.785]. Araştırmanın yapıldığı poliklinikler dikkate alındığında genel olarak hastanenin zarar ettiği söylenebilir. Bu zararın nedeni hizmet bedellerinin ödenmesinde gerçekleşen SUT fiyatlarının düşük olmasına atfedilebilir. Dolayısıyla SUT paket fiyatı hastanenin giderlerini karşılamada yetersiz olduğu söylenebilir.

Tablo 1

Uzmanlık Dallarının Yıllara Yaygın Toplam Poliklinik Sayısı, Toplam Giderler, Ortalama Poliklinik Birim Maliyetleri ve SUT Fiyatı

Uzmanlık Dalları (2014)	Poliklinik Sayısı	İlaç Gideri	Sarf Gideri	Hizmet Gideri	Toplam Maliyetler	Fatura Bedeli	Fark	Birim Maliyet	SUT Fiyatı
Beyin ve Sinir Cerrahisi	16.169	4.778	190.051	887.985	1.082.814	993.645	89.169	62	26
Cildiye	31.561	1.894	108	713.426	715.428	688.382	27.046	29	23
Dâhiliye	57.727	187.508	10.682	1.793.325	1.991.515	1.866.089	133.426	32	27
Endokrinoloji	5.800	1.436	217	182.146	183.799	184.996	(-) 1.197	40	26
FTR	35.741	28.731	418	1.822.274	1.851.423	1.804.746	46.677	51	24
Gastroenteroloji	6.790	3.806	165	352.406	356.377	335.686	20.691	50	26
Genel Cerrahi	26.724	22.220	17.136	1.098.002	1.137.358	1.101.627	35.731	41	27
Göğüs Cerrahisi	1.306	3.602	487	50.989	55.078	54.874	204	42	24
Göğüs Hastalıkları	23.623	86.789	30.707	840.450	957.946	874.023	83.923	37	25
GÖZ	44.712	2.094	4.784	914.245	921.123	869.492	51.631	20	22
İntaniye	11.338	38.017	418	352.722	391.157	346.235	44.922	31	26
Kalp-Damar Cerrahisi	4.132	10.208	812.944	352.451	1.175.603	633.642	541.961	153	26
Kardiyoloji	26.772	49.601	6.131	975.851	1.031.583	962.365	69.218	36	33
KBB	49.303	8.962	1.760	2.076.878	2.087.600	1.981.873	105.727	40	23
Nefroloji	3.181	3.440	896	82.886	87.222	105.875	(-) 18.653	33	26
Nöroloji	33.950	18.383	258	1.614.983	1.633.624	1.437.472	196.152	42	28
Ortopedi	34.409	4.160	1.084.364	2.554.543	3.643.067	3.139.278	503.789	91	23
Psikiyatri	18.255	55	0	475.612	475.667	448.263	27.404	25	31
Üroloji	25.164	38.259	183.196	1.167.133	1.388.588	1.256.259	132.329	50	25
Toplam	456.657	513.943	2.344.722	18.308.307	21.166.972	19.084.822	2.110.000	Top. Br. Mal. 905	Top. SUT 491
								Ort. Br. Mal. 47,6	Ort. SUT 25,8
								Fark (Ort. Br. Mal - Ort. SUT) 22	

Uzmanlık Dallarını (2015)	Poliklinik Sayısı	İlaç Gideri	Sarf Gideri	Hizmet Gideri	Toplam Maliyetler	Fatura Bedeli	Fark	Birim Maliyet	SUT Fiyatı
Beyin ve Sinir Cerrahisi	16.954	229	30.404	850.163	880.796	799.812	80.976	47	26
Cildiye	32.538	0	0	705.510	705.510	716.706	(-) 11.196	22	23
Dâhiliye	53.267	2.082	256	1.389.643	1.391.981	1.352.914	39.067	25	27
Endokrinoloji	10.745	0	0	280.325	280.325	275.713	4.612	26	26
FTR	32.012	22.110	4.014	1.778.371	1.804.495	1.794.406	10.079	56	24
Gastroenteroloji	6.937	11	0	380.906	380.917	369.653	11264	53	26
Genel Cerrahi	34.952	3.304	5.397	928.705	937.406	896.958	40.448	26	27
Göğüs Cerrahisi	1.691	48	356	46.310	46.714	41.234	5.480	24	24
Göğüs Hastalıkları	21.031	535	42	597.762	598.339	575.364	22.975	27	25
GÖZ	55.745	423	495	1.102.581	1.103.499	1.094.975	8.524	20	22
İntaniye	9.542	0	0	304.330	304.330	253.519	50.811	27	26
Kalp-Damar Cerrahisi	3.819	753	91.752	270.921	363.426	378.270	(-) 14.844	99	26
Kardiyoloji	25.525	58	1	758.586	758.645	741.361	17.284	29	33
KBB	50.337	462	2.160	1.588.570	1.591.192	1.570.893	20.299	31	23
Nefroloji	4.512	20	86	111.048	111.154	82.367	28.787	18	26
Nöroloji	30.735	131	42	1.255.120	1.255.293	1.249.613	5.680	41	28
Ortopedi	39.647	784	65.941	2.077.187	2.143.912	2.109.953	33.959	53	23
Psikiyatri	17.266	0	0	415.763	415.763	438.056	(-) 22.293	25	31
Üroloji	25.928	400	9.575	770.115	780.090	739.609	40.481	29	25
Toplam	473.183	31.350	210.521	15.611.916	15.853.787	15.481.376	420.726	Top. Br. Mal.	Top. SUT
								678	491
								Ort. Br. Mal.	Ort. SUT
								35,7	25,8
								Fark (Ort. Br. Mal - Ort. SUT)	
								10	

Uzmanlık Dallarını (2016)	Poliklinik Sayısı	İlaç Gideri	Sarf Gideri	Hizmet Gideri	Toplam Maliyetler	Fatura Bedeli	Fark	Birim Maliyet	SUT Fiyatı
Beyin ve Sinir Cerrahisi	19.616	3.609	6.965	1.022.158	1.032.732	954.799	77.933	49	27
Cildiye	33.884	5	3	791.381	791.389	764.210	27.179	23	24
Dâhiliye	58.851	5.587	588	2.212.577	2.218.752	2.062.764	155.988	35	28
Endokrinoloji	10.593	1	0	407.782	407.803	395.255	12.548	37	27
FTR	34.649	1.760	80	1.838.303	1.840.143	1.564.421	275.722	45	30
Gastroenteroloji	0	0	0	51	51	5.424	5.373	0	27
Genel Cerrahi	39.236	6.774	16.547	1.004.512	1.027.833	947.589	80.244	24	28
Göğüs Cerrahisi	1.871	559	1.354	52.202	54.115	45.485	8.630	24	28
Göğüs Hastalıkları	16.847	2.229	1.046	472.314	475.589	428.165	47.424	25	26
GÖZ	50.301	438	273	1.264.241	1.264.952	1.185.446	79.506	24	23
İntaniye	9.684	191	317	437.227	437.735	398.546	39.189	41	27
Kalp-Damar Cerrahisi	3.837	93	236	257.386	257.715	250.447	7.268	65	27
Kardiyoloji	29.454	35	48	1.051.440	1.051.523	953.965	97.558	32	34
KBB	52.927	3.426	6.499	1.368.515	1.378.440	1.282.392	96.048	24	24
Nefroloji	1.797	66	47	79.413	79.526	63.123	16.403	35	27
Nöroloji	30.246	2.005	40	1.234.190	1.236.235	1.137.182	99.053	38	29
Ortopedi	42.046	2.290	4.228	1.802.117	1.808.635	1.638.020	170.615	39	24
Psikiyatri	19.076	164	17	412.917	413.098	392.290	20.808	21	36
Üroloji	26.349	3.867	16.110	777.246	797.223	729.803	67.420	28	26
Toplam	481.387	33.099	54.398	16.485.972	16.573.489	15.199.326	1.384.909	Top. Br. Mal.	Top. SUT
								905	491
								Ort. Br. Mal.	Ort. SUT
								47,6	25,8
								Fark (Ort. Br. Mal - Ort. SUT)	
								22	

Uzmanlık Dallarını (2017)	Poliklinik Sayısı	İlaç Gideri	Sarf Gideri	Hizmet Gideri	Toplam Maliyetler	Fatura Bedeli	Fark	Birim Maliyet	SUT Fiyatı
Beyin ve Sinir Cerrahisi	22.252	3.693	40.090	1.237.142	1.280.925	1.130.936	149.989	51	27
Cildiye	32.049	0	0	769.259	769.259	737.223	32.036	23	24
Dâhiliye	63.744	14.437	509	1.851.308	1.866.254	1.686.351	179.903	27	28
Endokrinoloji	7.139	22	0	200.790	200.812	180.939	19.837	25	27
FTR	35.733	3.557	157	1.999.419	2.003.133	1.725.588	277.545	48	30
Gastroenteroloji	7.424	1.009	2.231	425.603	428.843	355.620	73.223	48	27
Genel Cerrahi	38.127	5.401	2.993	964.745	973.139	891.885	81.254	23	28
Göğüs Cerrahisi	2.527	551	818	79.012	80.381	65.780	14.601	26	28
Göğüs Hastalıkları	21.166	7.783	2.200	582.379	592.362	503.305	89.057	24	26
GÖZ	64.794	1.387	1.136	1.577.484	1.580.007	1.462.773	117.234	23	23
İntaniye	8.550	37	66	303.069	303.172	278.296	24.876	33	27
Kalp-Damar Cerrahisi	5.047	157	7.903	236.536	244.596	237.955	6.641	47	27
Kardiyoloji	37.001	1.684	173	1.161.259	1.163.116	978.756	184.360	27	34
KBB	62.346	2.804	1.764	1.635.338	1.639.906	1.517.091	122.815	24	24
Nefroloji	4.891	1.182	95	263.405	264.682	196.611	68.071	40	27
Nöroloji	35.308	874	30	1.378.999	1.379.903	1.278.968	100.935	36	29
Ortopedi	48.527	702	31.540	2.156.073	2.188.315	1.966.329	221.986	41	24
Psikiyatri	22.054	403	19	476.918	477.340	449.531	27.809	21	36
Üroloji	28.406	2.682	8.029	845.748	856.459	789.118	67.341	28	26
Toplam	547.085	48.365	99.753	18.144.486	18.292.604	16.433.055	1.859.513	Top. Br. Mal.	Top. SUT
								615	522
								Ort. Br. Mal.	Ort. SUT
								32,4	27,5
								Fark (Ort. Br. Mal - Ort. SUT)	
								5	

Uzmanlık Dallarını (2018)	Poliklinik Sayısı	İlaç Gideri	Sarf Gideri	Hizmet Gideri	Toplam Maliyetler	Fatura Bedeli	Fark	Birim Maliyet	SUT Fiyatı
Beyin ve Sinir Cerrahisi	20.669	4.665	14.731	1.102.687	1.122.083	1.088.433	33.650	53	27
Cildiye	39.026	890	14	918.394	919.298	910.939	8.359	23	24
Dâhiliye	66.355	69.891	797	2.072.822	2.143.510	1.961.669	181.841	30	28
Endokrinoloji	4.587	20	0	126.651	126.671	136.131	(-) 9.460	30	27
FTR	43.385	7.151	189	2.613.909	2.621.249	2.453.839	167.410	57	30
Gastroenteroloji	5.872	840	2.098	345.455	348.393	348.103	290	59	27
Genel Cerrahi	36.318	4.324	2.153	990.668	997.145	907.327	89.818	25	28
Göğüs Cerrahisi	1.239	25	8	36.390	36.423	27.436	8.987	22	28
Göğüs Hastalıkları	22.094	12.811	1.507	593.609	607.927	584.259	23.668	27	26
GÖZ	70.679	3.463	551	1.612.798	1.616.812	1.588.735	28.077	23	23
İntaniye	11.249	259	5	367.299	367.563	352.301	15.262	31	27
Kalp-Damar Cerrahisi	6.023	398	7.704	264.375	272.477	261.725	10.752	44	31
Kardiyoloji	34.969	673	32	1.182.564	1.183.269	1.027.298	155.971	29	34
KBB	62.968	12.720	1.369	1.571.993	1.586.082	1.538.790	47.292	24	24
Nefroloji	4.394	2.026	38	234.003	236.067	138.971	97.096	32	27
Nöroloji	35.393	1.247	12	1.461.139	1.462.398	1.438.111	24.287	41	29
Ortopedi	45.941	2.499	32.403	1.792.429	1.827.331	1.735.190	92.141	38	24
Psikiyatri	23.946	294	10	486.404	486.708	479.364	7.344	20	36
Üroloji	35.539	6.055	1.083	1.060.224	1.067.362	1.029.883	37.479	29	26
Toplam	570.646	130.251	64.704	18.833.813	19.028.768	18.008.504	1.029.724	Top. Br. Mal.	Top. SUT
								637	526
								Ort. Br. Mal.	Ort. SUT
								33,5	27,7
								Fark (Ort. Br. Mal - Ort. SUT)	
								6	

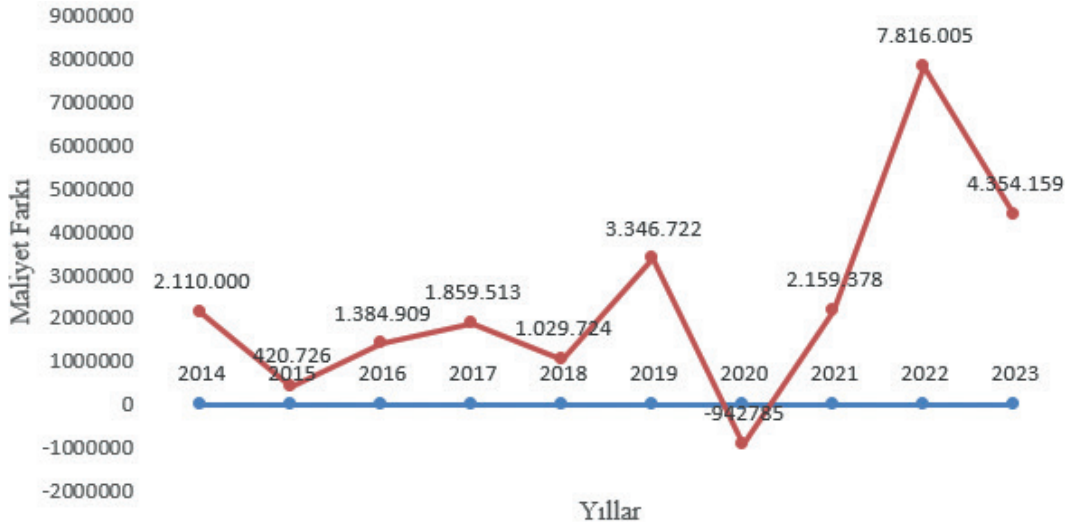
Uzmanlık Dallarını (2019)	Poliklinik Sayısı	İlaç Gideri	Sarf Gideri	Hizmet Gideri	Toplam Maliyetler	Fatura Bedeli	Fark	Birim Maliyet	SUT Fiyatı
Beyin ve Sinir Cerrahisi	15.085	3.312	3.278	775.683	782.273	789.263	(-) 6.990	52	27
Cildiye	32.278	1.483	2	726.652	728.137	708.287	19.850	22	24
Dâhiliye	67.941	107.443	1.316	2.071.692	2.180.451	1.969.973	210.478	29	28
Endokrinoloji	0	0	0	0	0	1.287	(-) 1.287	0	27
FTR	44.842	17.578	529	2.812.040	2.830.147	2.590.134	240.013	58	30
Gastroenteroloji	9.353	2.235	4.707	599.106	606.048	555.629	50.419	59	27
Genel Cerrahi	30.353	1.887.356	5.861	947.384	2.840.601	903.759	1.936.842	30	28
Göğüs Cerrahisi	0	0	0	0	0	1.100	(-) 1.100	0	28
Göğüs Hastalıkları	17.390	8.765	1.136	406.545	416.446	400.170	16.276	23	26
GÖZ	58.340	1.138	186	1.283.264	1.284.588	1.227.908	56.680	21	23
İntaniye	11.282	944	45	381.782	382.771	364.056	18.715	32	27
Kalp-Damar Cerrahisi	6.145	334	39	264.901	265.274	253.520	11.754	41	27
Kardiyoloji	31.170	449	3.240	1.152.852	1.256.541	879.711	376.830	28	34
KBB	55.317	9.002	709	1.303.904	1.313.615	1.231.917	81.698	22	24
Nefroloji	4.632	1.070	8	272.292	273.370	120.607	152.763	26	27
Nöroloji	36.019	1.956	10	1.549.699	1.551.665	1.499.148	52.517	42	29
Ortopedi	45.616	2.389	5.083	1.589.434	1.596.906	1.523.887	73.019	33	24
Psikiyatri	26.409	164	4	556.688	556.856	544.589	12.267	21	36
Üroloji	35.301	8.124	2.919	991.838	1.002.881	966.280	36.601	27	26
Toplam	527.473	2.053.742	29.072	17.685.756	19.868.570	16.531.225	3.346.722	Top. Br. Mal.	Top. SUT
								566	522
								Ort. Br. Mal.	Ort. SUT
								29,8	27,5
								Fark (Ort. Br. Mal - Ort. SUT)	
								2	

Uzmanlık Dallarını (2020)	Poliklinik Sayısı	İlaç Gideri	Sarf Gideri	Hizmet Gideri	Toplam Maliyetler	Fatura Bedeli	Fark	Birim Maliyet	SUT Fiyatı
Beyin ve Sinir Cerrahisi	12.392	5.099	3.070	688.289	696.458	814.403	(-) 117.945	66	30
Cildiye	24.425	30	8	624.594	624.632	640.874	(-) 16.152	26	26
Dâhiliye	37.297	96.218	6.219	1.200.101	1.302.538	1.341.657	(-) 39.119	36	31
Endokrinoloji	0	0	0	0	0	9.655	(-) 9.655	0	30
FTR	24.036	13.585	503	1.557.052	1.571.140	1.706.263	(-) 135.123	71	33
Gastroenteroloji	4.556	2.036	7.239	317.126	326.401	370.899	(-) 44.498	81	30
Genel Cerrahi	20.593	1.861	1.646	725.569	729.076	859.056	(-) 129.980	44	31
Göğüs Cerrahisi	172	0	0	6.122	6.122	13.699	(-) 7.577	80	31
Göğüs Hastalıkları	13.007	13.378	2.061	382.491	397.930	419.280	(-) 21.350	32	29
GÖZ	31.925	1.156	1.942	672.722	675.820	709.816	(-) 33.996	22	25
İntaniye	6.603	9.465	6.182	210.736	226.383	244.083	(-) 17.700	37	30
Kalp-Damar Cerrahisi	3.977	244	294	173.900	174.438	197.365	(-) 22.927	50	30
Kardiyoloji	23.853	12.195	103.795	822.032	938.022	873.845	64.177	37	37
KBB	30.197	3.251	342	740.096	743.689	805.373	(-) 61.684	27	26
Nefroloji	1.941	830	4.224	127.248	132.302	52.138	80.164	27	30
Nöroloji	21.228	10.795	31	1.017.866	1.028.692	1.142.529	(-) 113.837	54	32
Ortopedi	31.278	1.439	2.544	1.277.743	1.281.726	1.369.992	(-) 88.266	64	26
Psikiyatri	18.470	164	15	450.023	450.202	444.776	5.426	24	40
Üroloji	19.849	6.390	1.905	622.728	631.023	713.999	(-) 82.976	36	29
Toplam	325.799	178.136	142.020	11.616.438	11.936.594	12.729.702	(-) 942.785	Top. Br. Mal.	Top. SUT
								814	576
								Ort. Br. Mal.	Ort. SUT
								42,8	30,3
								Fark (Ort. Br. Mal - Ort. SUT)	
								13	

Uzmanlık Dallarını (2021)	Poliklinik Sayısı	İlaç Gideri	Sarf Gideri	Hizmet Gideri	Toplam Maliyetler	Fatura Bedeli	Fark	Birim Maliyet	SUT Fiyatı
Beyin ve Sinir Cerrahisi	15.514	7.220	16.965	1.017.197	1.014.382	920.186	94.196	59	35
Cildiye	34.743	42	0	933.620	933.662	874.427	59.235	25	30
Dâhiliye	55.545	146.880	2.963	2.131.315	2.281.158	1.878.149	403.009	34	36
Endokrinoloji	0	0	0	0	0	3.208	(-) 3.208	0	35
FTR	39.009	11.355	1.964	2.892.804	2.906.123	2.688.701	217.422	69	38
Gastroenteroloji	4.133	1.616	5.266	325.756	332.638	263.526	69.112	64	35
Genel Cerrahi	35.585	2.386	992	1.186.086	1.189.464	1.080.357	109.107	30	36
Göğüs Cerrahisi	1.416	40	92	55.899	56.031	43.195	12.836	31	36
Göğüs Hastalıkları	17.296	6.871	2.792	529.542	539.205	462.465	76.740	27	23
GÖZ	44.866	1.831	500	991.435	993.766	865.805	127.961	19	29
İntaniye	7.777	4.230	118	307.498	311.846	279.095	32.751	36	35
Kalp-Damar Cerrahisi	6.926	341	8.447	299.312	308.100	259.864	48.236	38	35
Kardiyoloji	20.534	18.679	137.269	650.319	806.267	583.425	222.842	28	43
KBB	37.988	1.636	310	1.051.426	1.053.372	873.817	179.555	23	30
Nefroloji	228	635	5	8.224	8864	8.262	602	36	35
Nöroloji	29.817	15.100	3.300	1.443.250	1.461.650	1.297.776	163.874	44	37
Ortopedi	34.601	1.404	45.196	1.677.773	1.724.373	1.544.227	180.146	45	30
Psikiyatri	23.607	171	4	606.270	606.445	547.836	58.609	23	46
Üroloji	27.910	8.901	969	976.462	986.332	879.983	106.349	32	33
Toplam	437.495	229.338	227.152	17.084.188	17.513.678	15.354.304	2.159.378	Top. Br. Mal.	Top. SUT
								663	657
								Ort. Br. Mal.	Ort. SUT
								34,9	34,6
								Fark (Ort. Br. Mal - Ort. SUT)	
								0	0

Uzmanlık Dallarını (2022)	Poliklinik Sayısı	İlaç Gideri	Sarf Gideri	Hizmet Gideri	Toplam Maliyetler	Fatura Bedeli	Fark	Birim Maliyet	SUT Fiyatı
Beyin ve Sinir Cerrahisi	17.114	6.698	688	1.861.804	1.869.190	1.583.406	285.784	93	112
Cildiye	31.421	1.725	60	1.556.003	1.557.788	1.290.738	267.050	41	82
Dâhiliye	61.346	111.046	10.211	4.494.029	4.615.286	3.621.036	994.250	59	113
Endokrinoloji	4.610	599	16	366.005	366.620	278.668	87.952	61	112
FTR	35.210	12.055	409	5.502.990	5.515.454	4.550.065	965.389	129	101
Gastroenteroloji	7.004	6.764	6.011	1.014.160	1.026.935	850.961	171.974	114	112
Genel Cerrahi	31.711	1.832	1.006	2.045.243	2.048.081	1.540.099	507.982	49	112
Göğüs Cerrahisi	1.054	19	149	65.855	66.023	41.758	24.265	40	99
Göğüs Hastalıkları	17.931	4.553	807	990.806	996.166	723.508	272.658	40	99
GÖZ	40.741	3.989	2.136	1.845.863	1.851.988	1.392.368	459.620	34	86
İntaniye	7.465	2.373	4.369	548.252	554.994	428.090	126.904	57	112
Kalp-Damar Cerrahisi	8.018	250	1.727	641.821	643.798	506.120	137.678	63	113
Kardiyoloji	32.448	24.341	122.273	2.173.740	2.320.354	1.656.513	663.841	51	136
KBB	38.611	3.853	1.240	2.087.917	2.093.010	1.612.115	480.895	42	86
Nefroloji	2.920	8.988	156	413.315	422.459	138.946	283.513	48	113
Nöroloji	28.029	10.376	81	2.044.014	2.054.471	1.720.873	333.598	62	102
Ortopedi	38.049	2.379	2.713	3.916.446	3.921.538	2.721.325	1.200.213	72	99
Psikiyatri	24.842	383	29	1.137.022	1.137.434	935.622	201.812	38	99
Üroloji	25.795	8.235	2.062	1.823.515	1.833.812	1.483.185	350.627	58	112
Toplam	454.319	210.458	156.143	34.528.800	34.895.401	27.075.396	7.816.005	Top. Br. Mal.	Top. SUT
								1151	2000
								Ort. Br. Mal.	Ort. SUT
								6,60	105,2
								Fark (Ort. Br. Mal - Ort. SUT)	
									45

Uzmanlık Dallarını (2023)	Poliklinik Sayısı	İlaç Gideri	Sarf Gideri	Hizmet Gideri	Toplam Maliyetler	Fatura Bedeli	Fark	Birim Maliyet	SUT Fiyatı
Beyin ve Sinir Cerrahisi	13.705	5.446	4.642	2.631.171	2.641.259	2.631.689	9.570	192	183
Cildiye	38.226	13.580	194	3.449.635	3.463.409	3.555.701	(-) 92.292	93	138
Dâhiliye	70.568	247.671	17.322	10.011.267	10.276.260	8.891.808	1.384.452	126	184
Endokrinoloji	7.540	1.629	26	1.083.071	1.084.726	1.053.666	31.060	140	183
FTR	43.959	23.073	543	11.056.766	11.080.382	10.615.144	465.238	242	166
Gastroenteroloji	5.368	10.147	25.450	1.688.126	1.723.723	1.440.497	283.226	268	183
Genel Cerrahi	42.306	5.040	12.379	5.449.912	5.467.331	5.233.078	234.253	124	183
Göğüs Cerrahisi	1.407	2.801	14.644	186.383	203.828	119.207	84.621	85	163
Göğüs Hastalıkları	22.576	22.866	2.224	2.445.498	2.470.588	2.350.833	119.755	104	163
GÖZ	48.075	9.869	4.388	3.906.254	3.920.511	3.961.922	(-) 41.411	83	144
İntaniye	11.813	6.695	617	1.627.320	1.634.632	1.535.823	98.809	130	183
Kalp-Damar Cerrahisi	8.299	981	1.220	1.313.434	1.315.635	1.185.365	130.270	143	184
Kardiyoloji	40.238	31.520	178.258	5.439.232	5.649.010	5.099.615	549.395	128	219
KBB	43.220	11.120	1.228	4.073.249	4.085.597	3.865.916	219.681	90	144
Nefroloji	327	715	0	66.473	67.188	47.300	19.888	145	184
Nöroloji	28.429	8.286	120	3.243.525	3.251.931	3.173.017	78.914	112	168
Ortopedi	50.944	5.030	14.844	8.884.941	8.904.815	8.390.345	514.470	165	163
Psikiyatri	27.757	565	17	2.231.433	2.232.015	2.149.153	82.862	78	163
Üroloji	27.952	7.953	3.666	3.754.729	3.766.348	3.584.950	181.398	128	183
Toplam	532.709	414.987	281.782	72.542.419	73.239.188	68.885.029	4.354.159	Top. Br. Mal. 2576	Top. SUT 3281
								Ort. Br. Mal. 135,6	Ort. SUT 172,7
								Fark (Ort. Br. Mal - Ort. SUT)	
									37

Şekil 2. Yıllar İtibarıyla Toplam Maliyetler ile Fatura Bedelleri Farkı

Şekil 2 incelendiğinde hastane poliklinik birimlerinde gerçekleşen toplam maliyetler ile fatura bedelleri arasındaki fark, 2020 yılı hariç hastane aleyhine gelişme göstermiştir. Ancak bu fark, bazı dönemlerde azalma bazı dönemlerde de artma eğiliminde olmuştur. 2014 yılında söz konusu fark yaklaşık olarak 2.110.000 TL (ortalama birim maliyet 47,6; ortalama SUT fiyatı 25,8) iken 2015 yılında önemli bir azalma gerçekleşmiş ve 420.426 TL (ortalama birim maliyet 35,7; ortalama SUT fiyatı 25,8) olmuştur. Bu fark 2017 yılına kadar artarak tekrar bir milyon seviyesinin üzerine çıkarak yaklaşık olarak 1.859.513 TL (ortalama birim maliyet 32,4; ortalama SUT fiyatı 27,5) olmuştur. Toplam maliyetler ve fatura bedellerinde 2018 yılında tekrar bir düşüş eğilimine girerek (ortalama birim maliyet 33,5; ortalama SUT fiyatı 27,7) 2019 yılında üç milyonun üzerine çıkmıştır (ortalama birim maliyet 29,8; ortalama SUT fiyatı 27,5).

Araştırmada sadece 2020 yılında gerçekleşen hizmetin fatura bedeli toplam maliyetlerden yüksek olmuştur. Bu değer yaklaşık olarak 942.785 ile hastane lehine gerçekleşmiştir. Ancak ortalama birim maliyetler (42,8) ortalama SUT fiyatından (30,3) daha yüksek çıkmıştır. Söz konusu fark 2020 yılından sonra artarak 2022 yılında 7.816.005 TL ile en yüksek seviyeye çıkmıştır. Her ne kadar bu fark 2023 yılında bir azalış trendine girmiş olsa da yaklaşık olarak 4.354.159 TL seviyesinde gerçekleşmiştir. 2022 ve 2023 yıllarında gerçekleşen toplam maliyetler ve fatura bedelleri arasındaki olumlu farkı ortalama poliklinik birim fiyatları ile SUT paket fiyatları da desteklemektedir. 2022 yılında ortalama birim maliyetler 6,0; ortalama SUT fiyatı ise 105,2 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında ise ortalama birim maliyetler 135,6; ortalama SUT fiyatı ise 172,7 olarak gerçekleşmiştir.

Sonuç

Hastane yöneticileri, yönetimin karar verme ve kontrol fonksiyonunu etkili ve verimli bir şekilde yapabilmeleri için hastane ile ilgili finansal bilgi kaynaklarına ihtiyaç duyarlar. Çünkü hastanelerde üretilen hizmetlere ilişkin maliyet analizlerinin gerçekleştirilmesi, hizmet fiyatlarının doğru bir şekilde belirlenmesine katkı sağlar. Bu durum, hastanelerin ya da geri ödeme kurumlarının kâr ve zararları hakkında net veriler sağlar. İkinci basamak bir sağlık kurumunda yürütülen bu çalışmada, hizmet veren poliklinik sayıları, ilaç ve sarf malzeme giderleri, hizmet giderleri, toplam giderler ile fatura bedelleri hesaplanmıştır. Daha sonra birim maliyetler belirlenerek SUT paket fiyatları ile karşılaştırılmıştır. Araştırmada yıllar itibarı ile toplam muayene sayısı 325.799 - 570.646 arasında gerçekleşmiştir. Toplam maliyetler içinde hizmet giderleri, ilaç ve sarf malzeme giderlerinden her zaman yüksek çıkmıştır. Araştırmada 2020 yılı hariç polikliniklerde gerçekleşen toplam maliyetler fatura bedellerinden daha yüksek çıkarak hastanenin aleyhine bir sonuç yarat-

mıştır. SUT paket fiyatları, ortalama poliklinik birim maliyetlerine 2021 yılında yaklaşmış olup 2022-2023 yıllarında ortalama poliklinik birim maliyetlerinin üzerinde gerçekleşmiştir. Bu durum hastaneye finansal akışın arttığını göstermektedir. Hem toplam maliyetler ile fatura bedelleri farkı hem de hesaplanan birim maliyetler SUT paket fiyatla karşılaştırıldığında genelde hastanenin aleyhine bir sonucun ortaya çıktığı saptanmıştır. Araştırma doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Araştırmada SUT ödemelerinin yeterli olmadığı hizmet maliyetlerini karşılayamadığı görülmüştür,
- Kamu kaynaklarından hastaneye daha fazla finansal kaynak transferinin gerçekleştirilmesi ve var olan kaynakların efektif kullanılması,
- Hastane yöneticileri tarafından, sınırlı olmakla birlikte gider kalemlerinin bazılarında maliyet azaltıcı çalışmaların yapılması,
- Geri ödeme kurumları tarafından ödeme esasları belirlenirken hastanelerde yapılan maliyet analizleri göz önünde bulundurulması,
- Maliyet analizi sonuçlarının yönetsel kararlarda, geri ödeme sürecinde bir girdi olarak kullanılması,
- Maliyet analizleri, subjektif yargılardan arınık kantitatif veriler sağladığından politika yapıcıların ve karar vericilerin sağlıklı kararlar vermeleri için hastanelerde düzenli olarak maliyet analizlerinin yapılması önerilmektedir.

Bu araştırma sadece bir kamu hastanesinde ve yaygın olarak hizmet veren 19 poliklinikte gerçekleşen birim maliyetlerin hesaplanması amacıyla tasarlanmıştır. İleride gerçekleştirilecek benzer çalışmaların Türkiye evrenini temsil edebilmesi adına daha fazla hastanenin poliklinik birimlerinde yürütülmesi önerilmektedir. Ayrıca yapılacak olan çalışmalarda hem poliklinik ve hem de klinik birimlerde oluşan maliyetlerin hesaplanması gerçekçi ve karşılaştırılabilir veriler sağlayacağı düşünülmektedir. Yapılacak olan çalışmalarda maliyet muhasebesi maliyet analizleri adımları izlenerek esas üretin yerleri dışında da gerçekleşen maliyetlerin dağıtım anahtarları yardımıyla faaliyet merkezlerine yüklenmesi diğer önemli bir öneridir.

Kaynakça

- Ağırbaş, İ. (2012). *Hastanelerde yönetim muhasebesi*. N. Ateş (Ed.), Sağlık İşletmeciliği, İçinde. İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Ağırbaş, İ., Gök, H., Akbulut, Y., ve Önder, Ö. R. (2012). Hastanelerde maliyet analizi ve tıbbi rehabilitasyon hizmetlerinde birim maliyet hesaplanması. *Türk Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 58, 103-108. doi: 10.4274/tftr.28566
- Akpınar, S., ve Karabay, D. (2017). Sağlık kurumlarında birim maliyet hesaplama: fizik tedavi ve rehabilitasyon poliklinik uygulaması. *İşletme Bilimi Dergisi*, 5(2), 199-215. doi: 10.22139/jobs.336389
- Arslan, E., Önder, N. T., Kayalı, S., Keskin, Z., ve Yiğit, Ö. (2015). Kamu hastanelerinde branş bazında hasta başı maliyet analizi (İstanbul eğitim ve araştırma hastanesi örneği). *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 2(1), 40-52.
- Ataç, G. K. (2009). *Bir kamu hastanesinde departmantal maliyet analizi* (Yüksek lisans tezi). YÖK tez veri tabanından erişildi. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/>
- Bener, S., Balbay, Y., Delibalta, İ., Kaygusuz, T., Güngör, F., Kaya İ, vd. (2024). Kamu sağlık tesislerinde maliyet muhasebesi. Sağlık Bakanlığı, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu, Finansal Analiz Daire Başkanlığı, Erişim adresi: <https://khgmfinansalanalizdb.saglik.gov.tr/>
- Büyükmirza, H. K., ve Köse, S. D. (2014). Sağlık Uygulama Tebliğinin poliklinik birim maliyetleri açısından değerlendirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 28-37.
- Bülüç, F., ve Ağırbaş, İ. (2017). Hastanelerde maliyet analizi: Kamu hastanesi örneği. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 7(2), 181-210.
- Dahlui, M., Wan, N. C., ve Koon, T. S. (2012). Cost analysis of UMMC services: Estimating the unit cost for outpatient and inpatient services. *BMC Health Service Research*, 12(1), O1. doi:10.1186/1472-6963-12-S1-O1
- Durukan, S., Akar, Ç. ve Şahin, İ. (2007). Seçilmiş hastanelerde karşılaştırmalı poliklinik gider yeri birim maliyetleri. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 10(1), 19-48.

- Fowler, F. J. (2013). *Survey research methods*. New York: SAGE Publications.
- Garg, S., Tripathi, N., Ranjan, A., ve Bebarta, K. K. (2021). Comparing the average cost of outpatient care of public and for-profit private providers in India. *BMC Health Service Research*, 21, 838. doi:10.1186/s12913-021-06777-7
- Karasioglu, F., ve Cam, A. V. (2008). Sağlık işletmelerinde maliyet analizi: Karaman devlet hastanesinde birim muayene maliyetlerinin hesaplanması. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1(1), 15-24.
- Maher, M. W., Stickney, C. P., ve Weil, R. L. (2008). *Managerial accounting: An introduction to concept methods and uses*, USA: Thomson South-Western Company.
- Mert, A., ve Kaptanoğlu, A. (2020). İlk başvuru noktası aile hekimliği polikliniği olan özel bir hastanede birim maliyetin poliklinik bazında hesaplanması. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu *Dergisi*, 8(1), 123-140. doi:10.33715/inosaglik.700980
- Mut, S., ve Ağırbaş, İ. (2017). Hastanelerde maliyet analizi: Ankara'da hizmet sunan ikinci basamak bir kamu Hastanesinde uygulama. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 202-217.
- Özkan, O., Kutlu, G., Aydın, C., Aydemir, İ., ve Ağırbaş, İ. (2014, Eylül). *Hastanelerde maliyet analizi ve örnek bir uygulama* [Tam metin], 8. Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresi. Girne, Lefke Avrupa Üniversitesi, s. 830-841.
- Özkan, O., ve Ağırbaş, İ. (2015). Hastane poliklinik birim maliyet analizi ve örnek bir uygulama. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 705714. doi:10.17218/husbed.01508
- Samanta, S., Haldar, D., Biswas, D., Lo, S., ve Saha, I. (2021). Cost of outpatient department services at a community health center of Bankura, West Bengal. *Indian Journal of Community Medicine*, 46, 15-19. doi: 0.4103/ijcm.IJCM_27_20
- Soylular, B., ve Ağırbaş, İ. (2016). Hastanelerde maliyet analizi ve ikinci basamak bir hastanede birim maliyet hesaplanması. *Gülhane Tıp Dergisi*, 58, 266-271. doi:10.5455/Gulhane. 178750
- Than, T. M., Saw, Y. M., Khaing, M., Win, E. M., Cho, S. M., ve Kariye, T. (2017). Cost of healthcare services at 200-bed public hospitals in Myanmar: what plays an important role of hospital budgeting?. *BMC Health Service Research*, 7, 669. doi: 10.1186/s12913-017-2619-z
- Tan, S. S., Van Gils, C. W. M., Franken, M. G., van Rooijen, L. H., ve Uyl-de Groot, C. A. (2010). The unit costs of inpatient hospital days, outpatient visits, and daycare treatments in the fields of oncology and hematology. *Value in Health*, 13(6),712-719. doi:10.1111/j.1524-4733.2010.00740.x
- Yılmaz, M. E. (2018). *Hastanelerde birim maliyet analizi: Bilecik Devlet hastanesinde bir uygulama (Yüksek lisans tezi)*. YÖK tez veri tabanından erişildi. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>

EXTENDED ABSTRACT

Purpose: Cost analyses are becoming increasingly important in businesses. In order to make sound financial decisions, it is necessary to analyze resources and business processes that can be measured in monetary terms. Hospitals are among the significant enterprises that require cost analyses due to the resources they utilize. Determining the unit costs of healthcare services provided in clinical and outpatient units not only helps control costs but also plays an essential role in making accurate decisions. Accordingly, the aim of this research is to provide a general overview of the profit-loss status of a secondary public hospital by determining the number of examinations, invoiced amounts, and total costs incurred over the years. Unit costs for outpatient units, as invoiced to the paying institution, have been identified and compared with the package price set by the Medical Enforcement Declaration (MED/SUT). Based on the findings obtained, recommendations have been developed for groups such as payers, service providers, and that set health policies

Design and Methodology: In this research, primarily designed to determine the costs incurred in outpatient units, the study population includes the outpatient units of a Secondary Public hospital. The research sample comprises the cost items incurred in the outpatient units of this hospital over a 10-year period from 2014 to 2023. Only outpatient units that provide medical services extensively have been included in the study. This cross-sectional and descriptive study obtained the necessary data retrospectively. The required data was collected from the Billing Department of the hospital where the research was conducted. The cost

data obtained within the scope of the study were collected separately under categories such as drug expenses evaluated under direct materials, medical supplies expenses, and service expenses, leading to the formation of a total cost category. In addition to the total costs incurred by the hospital, the billing amounts for procedures invoiced to the Social Security Institution (SSI) were also classified under a separate category. In calculating the unit examination cost for outpatient clinics, the (MED/SUT) score was used as a basis. Unit prices were determined by dividing total costs by the number of outpatient visits. The unit costs were compared based on the package price listed in Appendix-2A of MED/SUT for outpatient services. As part of the research, an annual expenditure distribution table was initially created using the collected data. In performing unit cost analyses for the relevant outpatient units, the number of outpatient visits was taken as a basis. To compare the hospital's unit costs with the prices set by the SSI, the most recent MED/SUT published each year was reviewed. Excel software was used for the analysis of the collected data.

Findings: In this study, which included a total of 19 outpatient units, the highest number of patients received outpatient services in 2018 (570,646), while the lowest was in 2020 (325,799). The decrease in outpatient visits in 2020 may be attributed to the COVID-19 pandemic. However, a significant increase in outpatient visits was observed after 2020. Over the years, the highest number of outpatient visits has occurred in internal medicine, ophthalmology, and cardiology units, while the lowest was in nephrology, cardiovascular surgery, gastroenterology, endocrinology, and thoracic surgery units. Throughout all years, total service costs were found to be higher than drug and medical supply expenses. Additionally, except for 2020, the total outpatient examination costs incurred by the hospital were higher than the invoiced amount to the Social Security Institution (SSI). In 2022 and 2023, significant increases were recorded in total costs and invoiced amounts despite similar outpatient numbers compared to other years. This can be explained by the increased transfer of resources to hospitals from the public health budget due to rising exchange rates. Over the years, with the exception of some specialties, unit outpatient costs were generally higher than the package price set by the MED/SUT. However, in the last two years, even though the MED/SUT package prices were higher than the unit outpatient costs, a comparison of total costs and invoiced amounts indicated that the hospital incurred losses. The gap between total costs and invoiced amounts for outpatient units has generally shown an increasing but regressive trend. Considering all these parameters, it can be said that the MED/SUT package price is insufficient to cover the hospital's expenses. Findings from other studies with similar designs have yielded similar results to this study. For example, studies by Ataç (2009), Büyükmirza and Köse (2014), Özkan and Ağırbaş (2016), and Soylular and Ağırbaş (2016) have demonstrated that hospitals incur losses and that the MED/SUT package prices are lower than the calculated unit costs.

Research Limitations: A fundamental limitation of this study is that it only includes comparative results of unit examination costs and the MED/SUT price. Another significant limitation is that the costs incurred in shared areas of outpatient units (e.g., laboratory, anesthesia, radiology) were not allocated to the average outpatient costs. However, the inclusion of a long 10-year time frame as a perspective in the study makes cost allocation across all outpatient units challenging.

Implications: Based on the research findings, several recommendations have been developed: More financial resources should be transferred from public funds to the hospital, and existing resources should be used effectively. Hospital administrators should work on reducing costs in some expenditure items, albeit limited. When determining reimbursement principles, cost analyses conducted by hospitals should be taken into account by reimbursement institutions. The results of cost analysis should be used as input in managerial decisions and the reimbursement process.

Originality/Value: The most significant value of this research is that it reveals the unit costs for 19 outpatient units of a hospital over a 10-year period. Presenting outpatient costs over an extended timeframe provides more reliable feedback to decision-makers, service providers, and reimbursement institutions, which is considered another important value of the study.

